

A kisebb gazdálkodó egységek minőség-ellenőrzésének sajátosságai

Az elmúlt időszak gazdasági válsága, és a könyvvizsgálókat érintő szakmai bizalmatlanság, egyre többet és jobban a kisvállalkozások felé fordítja a jogalkotók, jogalkalmazók figyelmét az Európai Unió egyes bizottságaiban. A „Zöldkönyv”-ben jelentős terjedelemben foglalkoznak a kisvállalkozásokat érintő kérdésekkel. Feltehetjük a kérdést, mi számít kisvállalkozásnak a könyvvizsgálat szempontjából?

Az 1005-ös témaszámú állásfoglalás részben beépítésre került a 200-as témaszámú Nemzetközi Könyvvizsgálati Standard –be, részben pedig a könyvvizsgálati munkafolyamatot szabályozó egyes standardok alá, mint a „kisebb gazdálkodó egységek” tekintetében alkalmazandó ajánlások.

A kérdés felmerülhet úgy is, hogy a 200-as témaszámú Nemzeti Könyvvizsgálati Standard helyettesíti – e az 1005-ös állásfoglalást, annak ún. „korszerűsítési” változata-e?

A feltett kérdésre egyértelműen nemmel kell válaszolnunk, amelynek eltérő aspektusait az előadás során részletesen vázolólok. Az a döntés, hogy az adminisztráció csökkenés a gazdasági élet minden szektora tekintetében megvalósításra kerüljön elfogadható törekvés, de nem jelentheti azt, hogy a kisebb gazdálkodó egységek „kevésbé terjedelmes” dokumentációjából a „lényegi kérdések” vizsgálata kimaradjon.

Magyarországon a kis és középvállalkozások különösen a mikrovállalkozások tekintetében, ahol jellemzően a tulajdonosi kör és a vezetés egy kézben összpontosul, a belső kontrollok vizsgálatánál vegyük figyelembe a következőket:

A vezetés egyetlen személy általi dominanciája egy kisebb gazdálkodó egységnél önmagában általában még nem jelzi azt, hogy a vezetés a belső kontrollt és a pénzügyi beszámolási folyamatot illetően nem mutat vagy nem kommunikál megfelelő hozzáállást. Egyes gazdálkodó egységeknél a vezetés jóváhagyásának szükségessége kompenzálni tudja az egyébként hiányos kontrollokat, és csökkenteni tudja a munkavállalók által elkövetett csalás kockázatát. Mindazonáltal a vezetés egyetlen személy általi dominanciája potenciális hiányosság lehet a belső kontrollban, mivel a vezetésnek lehetősége van a kontrollok felülírására. (240-es témaszámú standard A27)

A könyvvizsgálati munka elvégzésekor célszerű arra törekedni, hogy a kisebb gazdálkodó egységek könyvvizsgálata során az átfogó könyvvizsgálati stratégia, könyvvizsgálati terv, a lényegesség, a becsült kockázatok, a munkaprogram, a könyvvizsgálat során felmerült jelentős kérdések és levont következtetések **egy összetett dokumentumba kerüljenek.**

Könyvvizsgálati dokumentáció készítésekor a kisebb gazdálkodó egység könyvvizsgálója hasznosnak és hatékonyan tarthatja a könyvvizsgálat különböző aspektusainak egyetlen dokumentumban történő együttes rögzítését, szükség szerinti kereszthivatkozásokkal az alátámasztó munkapapírokra. Együttesen dokumentálható kérdések egy kisebb gazdálkodó egység könyvvizsgálata során például a gazdálkodó egységnek és belső kontrolljának megismerése, az átfogó könyvvizsgálati stratégia és könyvvizsgálati terv, a lényegesség a 320. témaszámú nemzetközi könyvvizsgálati standard szerint, a becsült kockázatok, a könyvvizsgálat során észlelt jelentős kérdések és a levont következtetések.(230-as témaszámú standard A17)

A dokumentáció elkészítése során alapkövetelmény, hogy egy tapasztalt könyvvizsgáló számára érthető könyvvizsgálati dokumentáció készüljön, mivel szabályozói vagy egyéb célból a könyvvizsgálati dokumentációt ellenőrizhetik külső felek. (230-as témaszámú Standard A16.pontja)

Ugyanakkor különösen fontosnak tartom, hogy a kis -közepes és nagyvállalkozások esetében is feltétlen rögzíteni kell „minimum” követelményként az alábbi könyvvizsgálói munkapapírok alkalmazását:

- a.) A könyvvizsgálatok tervezése
- b.) A könyvvizsgálati munkaprogramot, amely rögzíti a végrehajtott könyvvizsgálati eljárások jellegét, ütemezését és terjedelmét,
- c.) Az eljárások eredményeit,
- d.) A könyvvizsgálati bizonyítékokból levont következtetéseket, a megítélést igénylő jelentős kérdésekkel kapcsolatos indoklással és következtetésekkel együtt.

A magyarországi kisvállalkozási szektort jelentős számban társaságban egyéni könyvvizsgálók többségében asszisztens nélkül végzik, ezért szükségtelen és időigényes folyamat a csoporttagok közötti koordináció, kommunikáció, kérdéseinek felvetése a kisebb gazdálkodó szervezetek könyvvizsgálata során.

Szeretném felhívni a figyelmet arra a korlátra, hogy a kisebb gazdálkodó egységeknél általában nincsenek évközi vagy havi pénzügyi információk, amelyeket az évközi könyvvizsgálati munka tervezése során felhasználhatunk.

A fenti körülmények mellett is a könyvvizsgálónak képesnek kell lennie arra, hogy interjú vagy korlátozott elemző eljárások végrehajtása révén olyan információkhoz jusson, amelyekkel a lényeges hibás állítások kockázatai azonosításra kerüljenek.

A minőségellenőrzés számára elsődlegesen fontos cél, hogy a kisebb gazdálkodó szervezetek könyvvizsgálata során a könyvvizsgáló bizonyítsa azt, hogy tervezés során kellő körültekintéssel járt el és dokumentálhatóan meggyőződött arról, hogy a beszámoló nem tartalmaz lényeges hibás állításokat.

Kiemelten fontos minden esetben a standardoknak való megfelelés, azzal a megközelítéssel, amely szerint a kisebb gazdálkodó egységek könyvvizsgálata esetében is szükség van a dokumentálásra, mert néhány év múlva felszínre kerülő probléma esetén a „hiányos” vagy „nem megfelelő” dokumentáció nem lehet a könyvvizsgálói védekezésünk alapja egy esetleges bírósági eljárásnál.

Összefoglalva szeretném felhívni a figyelmet, hogy az 1005. Állásfoglalás a közép és kisvállalkozások könyvvizsgálatának speciális szempontjai címmel hatályon kívül helyezésével és a kisebb gazdálkodó egységekre vonatkozó speciális szempontok beemelésével a Magyar Nemzeti Könyvvizsgálati Standardokba, mivel az a teljesség igénye nélkül készült, elengedhetetlenül fontos a könyvvizsgálati munka során a teljes Nemzeti Könyvvizsgálati Standardok ismerete és azok alkalmazása.

Szabó Zsuzsanna
MKVK Minőségellenőrzési Bizottság elnök